

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

EEJ-lainsäädäntö nyt ja tulevaisuudessa

Kokoeko-seminaari 5.9.2023

Ossi Tukiainen, Pohjois-Savon ELY-keskus

7.9.2023

Jäte (jätelaki 5 §)

Jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.

- EU:n tuomioistuinten oikeuskäytännössä korostettu jätteen määritelmän laajaa tulkintaa ja määritelmästä tehtävien poikkeamien suppeaa tulkintaa
- Jätteen käsitteestä on tullut laaja ja ehkä jopa ylikattava.
- Kiertotalouden tavoitteet luovat paineita toiseen suuntaan.
- EEJ-säätelyä kehitetään niin, että jäteperäisten materiaalien tuotteistamista helpotetaan

Sivutuote (jätelaki 5 a §)

Aine tai esine ei ole jäte vaan sivutuote, jos se syntyy sellaisessa tuotantoprosessissa, jonka ensisijaisena tarkoituksena ei ole tämän aineen tai esineen valmistaminen, ja:

- 1) aineen tai esineen jatkokäytöstä on varmuus;
- 2) ainetta tai esinettä voidaan käyttää suoraan sellaisenaan tai sen jälkeen, kun sitä on muunnettu enintään tavanomaisen teollisen käytännön mukaisesti;
- 3) aine tai esine syntyy tuotantoprosessin olennaisena osana; sekä
- 4) aine tai esine täyttää sen suunniteltuun käyttöön liittyvät tuotetta sekä ympäristön- ja terveydensuojelua koskevat vaatimukset eikä sen käyttö kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätteen luokittelun päättymisen, EEE

■ Jätelaki 5 b §:

Jäte, joka on kierrätetty tai muuten hyödynnetty, ei ole enää jätettä, jos:

- 1) sitä on määrä käyttää erityisiin tarkoituksiin;
- 2) sillä on markkinat tai kysyntää;
- 3) se täyttää käyttötarkoituksensa mukaiset tekniset vaatimukset ja on vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten ja standardien mukainen; ja
- 4) sen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

- Jätteen luokittelun päättymisen arviointiperusteet voidaan säätää jätelajikohtaisesti EU-harmonisoituina säädöksinä tai kansallisesti valtioneuvoston asetuksella.
- Jos EU-tason tai kansallista säädöstä ei ole, jätteen luokittelun päättymisen tai sivutuotteeksi määrittäminen voidaan ratkaista jokaisen toiminnanharjoittajan ja tämän hallussa olevan materiaalin osalta erikseen tapauskohtaisessa päätöksentekomenettelyssä.
 - pääsääntöisesti ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristölupamenettelyssä osana laitoksen lupahakemusta tai tarpeen mukaan erillisenä luvan muutoksena.
 - asian ratkaisee laitoksen ympäristölupaviranomainen eli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai aluehallintovirasto.
 - Lisäksi valvontaviranomainen (ELY-keskus) voi toiminnanharjoittajan pyynnöstä ja tämän esittämällä perusteilla todentaa, ettei kyse ole jätteestä. Valituskelpoisen päätöksen saadakseen toiminnanharjoittajan on kuitenkin tehtävä ympäristönsuojelulain mukainen lupahakemus.

- EU:n EOW-asetuksia annettu
 - Rauta-, teräs- ja alumiiniromulle
 - Kupariromulle
 - Lasimurskalle
 - EU-asetukset velvoittavat sellaisenaan, mutta asetusten arviointiperusteiden käyttö toiminnanharjoittajalle vapaaehtoista
 - Jos asetusten vaatimuksia ei käytetä => ovat jätteitä

- Lisäksi EU:n lannoitevalmisteasetuksessa (2019/1009/EU) säädetään tiettyjen jätemateriaalien jätteeksi luokittelun päättymisestä silloin, kun ne sisältyvät vaatimustenmukaiseen EU-lannoitevalmisteseen

- Ensimmäinen kansallinen EEJ-asetus on annettu betonimurskeesta
 - Valtioneuvoston asetus betonimurskeen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista, 466/2022.
 - Koskee toimintaa, jolla on ympäristölupa betonijätteen käsittelyyn.
 - Pohjois-Savossa EEJ-betonimurskeen valmistukseen on hyväksytty laatujärjestelmä Jätekukko Oy:llä Kuopion Jätekeskuksessa.

- valmistelussa on kansallinen valtioneuvoston asetus mekaanisesti kierrätetyn muovijätteen jätteeksi luokittelun päättymistä koskevista arviointiperusteista

Tapauskohtaisesta EEJ-harkinnasta

- Jos kansallisia säännöksiä jäteluokituksen päättymisestä ei ole annettu, voidaan asiasta päättää tapauskohtaisesti
- Kokonaisarviointi ottaen huomioon asiaa koskeva oikeuskäytäntö
 - EU tuomioistuin antanut useita tuomioita, joissa on annettu tulkintoja jätteen luokittelun päättymisestä.
- Jäteluonteen arvioi ensisijaisesti se, jonka toiminnassa materiaali syntyy tai jonka hallussa se on => tekee aloitteen tapauskohtaisesta jäteluokituksen päättymisestä

- Tapauskohtainen ratkaisu aina jäte- ja toiminnanharjoittajakohtainen => ei sovelleta saman materiaalin muihin haltijoihin
- HUOM! Jätteen hyödyntämistoimi, jossa jätettä käsitellään siten, että sen jäteominaisuudet lakkaavat, on ympäristölupaa edellyttävää ammattimaista tai laitosmaista jätteenkäsittelytoimintaa

Kun materiaali on saanut EEJ-statusen

- Ei enää sovelleta jätelainsäädännön vaatimuksia
- Tulee vastata ko. materiaaliin sovellettavaa tuotelainsäädäntöä tai kemikaalilainsäädäntöä
 - Voi joutua soveltamaan useita rinnakkaisia säännöksiä
- HUOM! Jätteen luokittelun päättymistä koskevat sekä kansalliset asetukset että tapauskohtaiset päätökset ovat lähtökohtaisesti voimassa vain siinä maassa, missä ne on annettu.
 - Jos on erimielisyyttä eri maiden viranomaisten välillä => materiaalia on pidettävä edelleen jätteenä ja sovelletaan jätteen kansainvälistä siirtoa koskevia menettelyjä

- Markkinoille saatettavasta EEJ-materiaalista on laadittava vaatimustenmukaisuusilmoitus sekä muut tarvittavat tuotetai kemikaalilainsäädännön mukaiset asiakirjat, esimerkiksi CE-merkittyä tuotetta koskeva suoritustasoilmoitus ja kemikaaliturvallisuuslain mukainen käyttöturvallisuustiedote
- Ympäristönsuojeluviranomainen ei valvo enää materiaalin, jonka jätteeksi luokittelu on päättynyt, käyttötarkoituksen mukaista käyttöä markkinoille saattamisen jälkeen, vaan materiaali siirtyy tuotevalvonnan piiriin asianomaisille viranomaisille (esimerkiksi rakennustuotteiden markkinavalvontaa suorittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja lannoitevalmisteiden markkinoille saattamista ja maahantuontia valvoo Ruokavirasto). Lisäksi tuotteiden vientiä ja tuontia valvoo Tulli.

Pohjois-Savon alueella tehdyt EEJ ja sivutuote-päätökset

- Stora Enso Oyj, Varkauden tehdas:
 - Tuotannossa syntyvä kierrätyskuitulaitoksen muovijae, muilta vastaavilta kierrätyskuitulaitoksilta vastaan otettava muovijae sekä meesakalkki, tärpähti, mäntyöljy ja kattilan K7 kaasuttimella erotettava alumiini, Sivutuotteita

- Kuopion kaupunki, Heinjoen ylijäämämaiden läjitysalue (maankaatopaikka):
 - Välppämällä ja keskenään sekoittamalla käsitelty puhdas maa-aines, EEJ

- **Yara Oy, Siilinjärvi:**
 - Yara **maanparannuskipsi** tuotenimikkeillä käytettävät maanparannusaineet, jotka valmistetaan kipsistä huuhtelemalla sitä sade- ja valumavesillä 2–3 vuotta, lisäämällä siihen magnesiumoksidia, biotiittia, kalkkia tai muuta käyttötarkoitukseen sopivaa kemikaalia sekä murskaamalla ja seulomalla se, ovat tuotteita. EEJ.
 - Läjitetyn **pasutteen** jäteominaisuus (jäteluokitusnumero 060699) päättyy siltä osin kun pasutetta toimitetaan asiakkaille käytettäväksi teollisessa tuotannossa laillisena ja asiakasteollisuuden teknisten vaatimusten mukaisena raaka-aineena, tuotteena tai tuotteen osana, ja kun pasute on käynyt läpi hakemuksen mukaisen hakijan sisäisen laadunvarmennuksen ja kun se on lastattu asiakkaalle toimitusta varten. EEJ.

- Olvi Oyj, Iisalmi
 - Tuotannon jäännökset hiiva ja mäski ovat sivutuotteita, kun ne hyödynnetään rehuna.

- Gasum Oy, Kuopion biokaasulaitos:
 - Ammoniumvesi, EEJ

- Vireillä:
 - Jätekuukko Oy, Kuopion Jätekeskus, hiekoitushiekat, EEJ

MARA-asetus (843/2017)

- Asetus on nimeltään 'asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa'
 - => Hyödynnetyt materiaalit ovat edelleen jätteitä
- Määritetty vaatimukset, joiden täytyessä asetuksessa mainittujen jätteiden hyödyntämiseen ei tarvita ympäristölupaa

UTU-työryhmä (UTU = Uusiomateriaalien tuotteistaminen)

- Työryhmän toimikausi 9/2021 – 12/2023
- Tehtävänä:
 - kartoittaa nykyiseen jätteeksi luokittelun päättymistä ja sivutuotteita koskevaan tapauskohtaiseen päätöksentekoon liittyviä kokemuksia ja seuraa hallintokäytäntöä
 - tarkastelee tapauskohtaisen jätteeksi luokittelun päättymistä ja sivutuotteeksi luokittelua koskevan päätöksenteon menettelyllisiä kehittämisvaihtoehtoja ja tekee esityksen tätä koskevista lainsäädäntömuutostarpeista
 - arvioi tarvetta ja toimintatapoja kansallisten jätelajikohtaisten EEJ-asetusten säätämiseksi
 - lisäksi seuraa EU:ssa tapahtuvaa kehitystä ja tarvittaessa tunnistaa vaikutuskohteita (esimerkiksi liittyen jätelajeihin, joiden osalta EU-harmonisointi olisi tarpeen tai hyödyllinen)

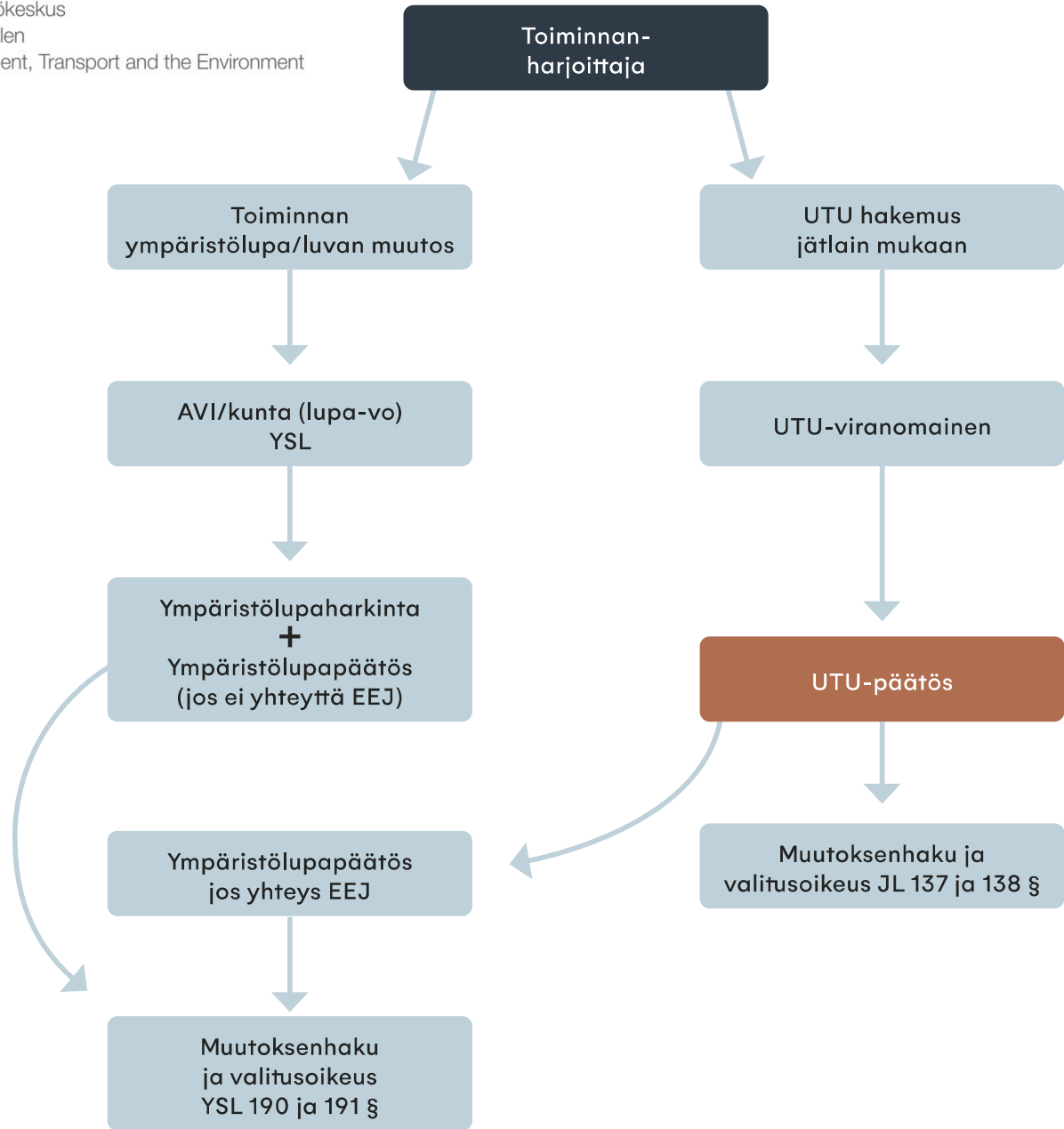
UTU-työryhmän väliraportti 30.6.2022

- Jätelakiin uusi, ympäristölupamenettelystä irrotettu ja kevyempi päätösmenettely, joka koskee sekä sivutuotetta että EEJ-arviointia
- Päätöksentekotoimivalta yhdelle viranomaiselle (UTU-viranomainen)
 - Valtion viranomainen, AVI/ELY
- perustetaan EEJ- ja sivutuotepäätöksiä koskeva päätöstietokanta
- kehitetään uusiomateriaalien ympäristövaikutusten riskinarviointia systemaattisemmaksi
- päivitetään ympäristöministeriön v. 2019 muistio.

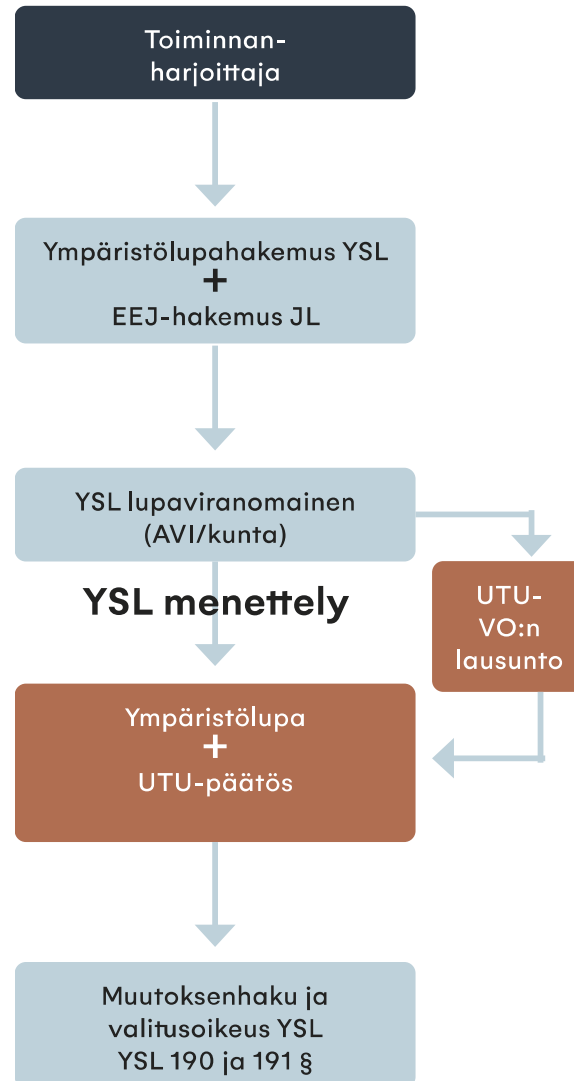
- Haasteena se, miten UTU-menettely suhteutetaan ympäristölupaharkintaan ja menettelyyn. Vaihtoehtoina
 - aina erillinen UTU-menettely tai
 - ympäristölupaviranomainen voi ratkaista myös UTU-asian silloin, kun sillä on [olennainen/merkittävä] yhteys toiminnan ympäristölupaharkintaan. Tällöin UTU-viranomainen toimii lupaharkinnassa asiantuntijaviranomaisena UTU-asian osalta

Seuraavat vaihtoehtokuvat ovat UTU-työryhmän tiedostoista:

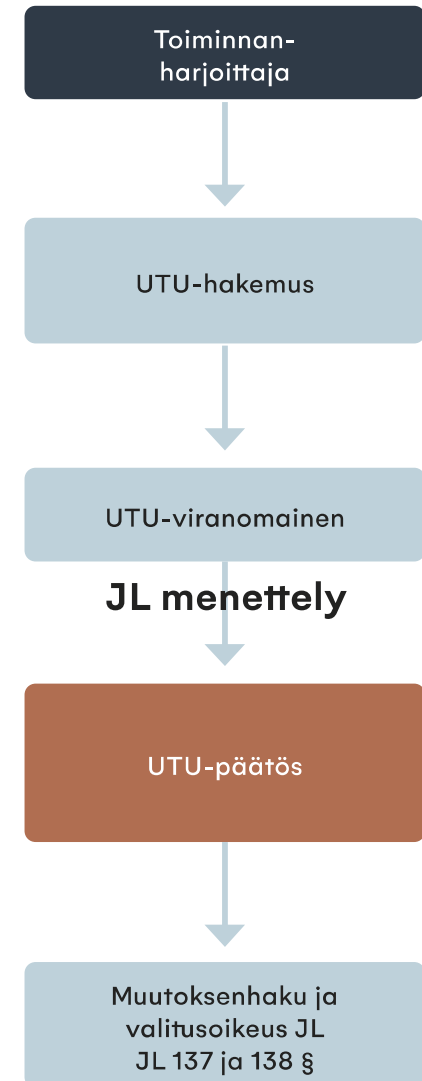

Olennainen yhteys ja lupa-asia vireillä

Ei olennaista yhteyttä/ei lupa-asiaa vireillä

Ohjeita

- Jätelain eräiden säännösten tulkintalinjauksia, Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, muistio, 19.12.2014.
- Jätteen luokittelun päättymistä koskeva tapauskohtainen päätöksenteko, Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, muistio, 30.8.2019
- [UTU-työryhmän nettisivut](#)